

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Верховного Суду у справах
щодо державної служби
(прийняття на державну службу)

Рішення, внесені до ЄДРСР,
з лютого 2019 року до квітня 2025 року

ЗМІСТ

I. СПОРИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ НА ВАКАНТНІ ПОСАДИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ.....	5
1.1. Організація конкурсу та допуск осіб до конкурсу на зайняття посади державної служби	5
1.1.1. Про повноваження Кабінету Міністрів України як суб'єкта призначення щодо організації добору на вакантні посади керівника державної служби та його заступників	5
1.1.2. Про необхідність залучення Комісією з питань вищого корпусу державної служби експертів у сфері захисту конкуренції при проведенні конкурсу на зайняття вакантної посади керівника апарату Антимонопольного комітету України	6
1.1.3. Про відсутність повноважень керівника секретаріату Вищої ради правосуддя брати участь в ухваленні рішень цим органом про проведення конкурсу на посади державної служби	7
1.1.4. Про залучення до конкурсної комісії сторонніх осіб, які не є працівниками цього державного органу	8
1.1.5. Про статус учасника конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби	9
1.1.6. Про відсутність підстав вважати посаду вакантною з дня прийняття судом рішення про поновлення працівника на цій посаді.....	10
1.1.7. Про протиправність повідомлення кандидата на зайняття посади державної служби категорії «А» про недопуск до конкурсу без відповідного протокольного рішення Комісії з питань вищого корпусу державної служби.....	11
1.1.8. Про неправомірність допуску кандидата до участі в конкурсі у разі несвоечасного надходження його документів до державного органу, в якому проводиться конкурс	12
1.1.9. Про відсутність копії додатка до диплома про освіту в переліку документів учасника конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби як підставу для недопуску його до участі в конкурсі.....	14
1.1.10. Про строк оскарження рішення конкурсної комісії щодо недопущення особи до участі в конкурсі на зайняття посади державної служби.....	15
1.2. Повноваження конкурсної комісії під час проведення конкурсу на посади державної служби.....	16

1.2.1. Про повноваження комісії під час оцінювання професійної компетентності кандидата при проведенні конкурсного відбору на посаду державної служби.....	16
1.2.2. Про визначення переможця конкурсу на зайняття посад державної служби в разі, якщо кількість голосів членів конкурсної комісії розділено порівну.....	17
1.2.3. Про підставу проведення повторного конкурсу в разі скасування результатів конкурсу на вимогу центрального органу виконавчої влади	19
1.2.4. Про обов'язок керівника державної служби прийняти рішення про призначення на посаду або відмову в призначенні на посаду державної служби переможця конкурсу на зайняття посад державної служби.....	20
1.2.5. Про вичерпання повноважень конкурсної комісії після оприлюднення інформації про переможця та обов'язок суб'єкта призначення ухвалити рішення про призначення.....	21
2. Оскарження результатів конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби	23
2.1. Про факт порушення умов конкурсу на посаду державного службовця як підставу для скасування його результатів	23
2.2. Про суб'єкта оскарження рішення конкурсної комісії щодо переможця конкурсу кандидата на посаду державної служби	24
2.3. Про неоскаржуваність у порядку адміністративного судочинства рішень, дій або бездіяльності Конкурсної комісії з проведення конкурсу на зайняття посади керівника служби дисциплінарних інспекторів, його заступника та дисциплінарного інспектора.....	25
2.4. Про можливість учасника конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби оскаржити рішення конкурсної комісії одночасно в адміністративному (позасудовому) та судовому порядку	26
3. Призначення на посаду державної служби за результатами конкурсу	27
3.1. Про повідомлення особи про результати проведеного конкурсу для надання їй можливості подати заяву на проведення спеціальної перевірки.....	27
3.2. Про обов'язковість умови погодження профільним міністром призначення переможця конкурсу на посаду керівника територіального органу відповідного центрального органу виконавчої влади.....	28
3.3. Про межі повноважень суб'єкта призначення за результатами конкурсу на посаду державної служби.....	29

3.4. Про умови призначення на вакантну посаду другого за результатами конкурсу кандидата.....	30
4. Інше	32
4.1. Про попереднє призначення за результатами конкурсу як умову реалізації права на поворотне прийняття на державну службу.....	32

I. СПОРИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ НА ВАКАНТНІ ПОСАДИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

1.1. Організація конкурсу та допуск осіб до конкурсу на зайняття посади державної служби

1.1.1. Про повноваження Кабінету Міністрів України як суб'єкта призначення щодо організації добору на вакантні посади керівника державної служби та його заступників

Особа звернулась до суду з позовом до Кабінету Міністрів України, Державної податкової служби України, в якому просила визнати протиправними дії щодо оголошення добору на вакантні посади Голови та заступника Голови Державної податкової служби України і затвердження умов добору, а також визнати протиправним та скасувати розпорядження Кабінету Міністрів України про призначення на вказані посади. В обґрунтування позовних вимог позивач зазначив про істотне порушення умов добору, які полягає у тому, що суб'єктом призначення на посади голови Державної податкової служби України та його заступника є Кабінет Міністрів України, який не має повноважень на призначення, тоді як добір оголошено Державною податковою службою України. Також позивач зазначив про незаконність встановлених строків на подання документів від кандидатів на призначення, оскільки такий строк має бути не меншим ніж три дні з дня оприлюднення оголошення, тоді як фактично строк на подання документів становив два дні. Зазначені обставини, на думку позивача, порушують його права та інтереси, оскільки через неправомірне обмеження строку на подання документів позивач був позбавлений можливості скористатись правом на участь у доборі. Судами попередніх інстанцій в задоволенні позову відмовлено. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін.

Суб'єктом призначення у спірних правовідносинах є Кабінет Міністрів України.

У даному випадку, рішення про необхідність призначення на вакантні посади приймалось саме Кабінетом Міністрів України, про що було зазначено в оголошенні, що оприлюднене на Єдиному порталі вакансій державної служби, що спростовує доводи скажника про проведення процедури добору неуповноваженим органом.

Перебіг строку на подання документів особами, які виявили бажання взяти участь у доборі, починається з наступного дня після оприлюднення в установленому порядку рішення про необхідність призначення

на відповідну вакантну посаду державної служби, а не від дати розміщення оголошення на Єдиному порталі вакансій державної служби, як про це зазначає позивач

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 19 травня 2022 року у справі № 640/9355/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104383950>

1.1.2. Про необхідність залучення Комісією з питань вищого корпусу державної служби експертів у сфері захисту конкуренції при проведенні конкурсу на зайняття вакантної посади керівника апарату Антимонопольного комітету України

Особи звернулись до суду з позовом до Комісії з питань вищого корпусу державної служби, треті особи - Антимонопольний комітет України, ОСОБА_5, в якому просили визнати протиправним та скасувати рішення в частині визначення переможця конкурсу на зайняття вакантної посади керівника апарату Антимонопольного комітету України. Судами попередніх інстанцій позов задоволено частково. Підставою для ухвалення судами відповідних рішень було встановлено порушення Комісією процедури проведення конкурсу, яке вплинуло на результати конкурсу, зокрема, при проведенні конкурсу не були залучені експерти у сфері захисту конкуренції. У касаційній скарзі третя особа скаржник вказувала, що сам лише факт незалучення експертів у спірних правовідносинах не має жодного значення для правильного вирішення даної справи. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін.

Відповідно до Умов проведення повторного конкурсу на зайняття вакантної посади керівника апарату Антимонопольного комітету України посадові обов'язки даної посади передбачають забезпечення виконання завдань апаратом Антимонопольного комітету України з питань організаційного, правового, наукового, документального, інформаційного, експертно-аналітичного, матеріально-технічного, кадрового та фінансового забезпечення діяльності Комітету та його органів, здійснення загального керівництва і координації роботи структурних підрозділів апарату Комітету, їх участі у розробці, аналізі нормативно-правових актів та законопроектів і здійсненні юридичної експертизи, тощо.

Комісія не прийняла рішення про залучення експертів у сфері захисту конкуренції для проведення оцінки відповідності окремим вимогам, які оцінюються за допомогою ситуаційних завдань, не врахувавши,

що Антимонопольний комітет України є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель. Враховуючи вказане, Суд зауважив, що відповідачем при проведенні конкурсу було порушено принципи діяльності Комісії, зокрема, принцип ефективності прийняття рішення. Залучення експертів у сфері захисту конкуренції, для проведення оцінки відповідності кандидатів окремим вимогам, суттєво могло вплинути на результати конкурсу

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 17 квітня 2019 року у справі № 826/2692/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81215497>

1.1.3. Про відсутність повноважень керівника секретаріату Вищої ради правосуддя брати участь в ухваленні рішень цим органом про проведення конкурсу на посади державної служби

Особа звернулась до суду з позовом до Вищої ради правосуддя, треті особи: Комісія з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя, керівник секретаріату ВРП, про визнання протиправним, нечинним і скасування рішення про оголошення конкурсу на зайняття посад державної служби категорії «А» у Державній судовій адміністрації України, стягнення моральної шкоди. На обґрунтування позовних вимог позивачі зазначили про наявний конфлікт інтересів у керівника секретаріату ВРП. Так, згідно з розміщеним на офіційному вебсайті ВРП протоколом засідання Комісії з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя було вирішено визначити переможцем конкурсу на зайняття посади державної служби категорії «А» в системі правосуддя Голови Державної судової адміністрації України особу, яка станом як на день оголошення конкурсу, так і на день його проведення обіймала посаду керівника секретаріату ВРП, до повноважень якого належить здійснення визначення умов проведення конкурсу та вимог до кандидатів на посаду, а також розробка проекту відповідного рішення ВРП. Рішенням Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду в задоволенні позову відмовлено. Велика Палата Верховного Суду апеляційну скаргу залишила без задоволення, а рішення суду першої інстанції без змін.

Права та обов'язки керівника секретаріату закріплені у пункті 4.2 Положення про секретаріат Вищої ради правосуддя від 23 березня 2017 року № 579/0/15-17, згідно з яким, зокрема: керівник секретаріату

організовує роботу секретаріату, координує діяльність усіх його структурних підрозділів, несе персональну відповідальність за виконання покладених на секретаріат завдань та функцій; організовує підготовку структурними підрозділами секретаріату проектів актів ВРП та її органів, а також доручень і розпоряджень Голови ВРП.

Водночас Положення наділяє керівника повноваженнями візувати лише підготовлені структурними підрозділами секретаріату проекти доручень і розпоряджень Голови ВРП з організаційних питань.

Системний аналіз положень Регламенту дає змогу дійти висновку про відсутність положень щодо участі керівника секретаріату ВРП в ухваленні рішень ВРП.

Отже, на підставі наведених вище положень чинного законодавства особа як керівник секретаріату ВРП не брав і не міг брати участі в ухваленні ВРП оскаржуваного в цій справі рішення про оголошення конкурсу на зайняття посад державної служби категорії «А» в Державній судовій адміністрації України

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 26 жовтня 2020 року у справі № 9901/72/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92566043>

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 09 лютого 2022 року у справі № 9901/72/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104076194>

1.1.4. Про залучення до конкурсної комісії сторонніх осіб, які не є працівниками цього державного органу

Особа звернулась до суду з позовом до Конкурсної комісії Регіонального сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України та до Регіонального сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України, в якому просила визнати протиправним та скасувати рішення конкурсної комісії про результати конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби категорії «Б» та зобов'язати провести повторний конкурс. Суди попередніх інстанцій у задоволенні позову відмовили. Скаржник вважав, що суди безпідставно послались на пункт 67 Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246, оскільки у випадку спірних правовідносин слід було застосувати норми статті 28 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу», які прямо передбачають можливість скасування рішень конкурсної комісії. На думку скаржника, вказаним Порядком не встановлено необхідності доведення факту впливу на рішення конкурсної комісії залученими особами, а достатнім є лише

підтвердження можливості здійснення ними такого впливу. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, оскаржувані судові рішення змінив.

До складу конкурсної комісії повинні входити представники служби управління персоналом і юридичної служби та окремих структурних підрозділів відповідного державного органу, а також – можуть бути залучені представники громадських об'єднань. Водночас, до роботи конкурсної комісії можуть залучатись і інші особи, зокрема, державні службовці, в тому числі з інших державних органів, працівники, науковці, а також експерти у відповідній сфері та представник виборного органу первинної профспілкової організації за її наявності.

Залучення певної особи до складу конкурсної комісії та залучення її до роботи конкурсної комісії, за своєю правовою суттю, є двома різними способами участі у процедурі проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, які наділяють особу різним обсягом повноважень

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 25 червня 2020 року у справі № 802/1112/16-а можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90029674>

1.1.5. Про статус учасника конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби

Особа звернулась до суду з позовом до Комісії з питань вищого корпусу державної служби, у якому просила суд скасувати рішення відповідача про переможця конкурсу та другого за результатами конкурсу кандидата на посаду голови обласної державної адміністрації. Позивач вважає, що він відповідає вимогам до осіб, які претендують на зайняття посад голів обласних державних адміністрацій та ним було подано у визначений строк документи для участі у конкурсі відповідно до розпорядження Президента України «Про оголошення конкурсу на зайняття вакантних посад голови Житомирської обласної державної адміністрації та голови Харківської обласної державної адміністрації» від 09 вересня 2016 року № 237/2016-рп, проте відповідачем безпідставно прийнято рішення про відмову у допуску до участі у згадуваному конкурсі. Суди попередніх інстанцій у задоволенні позову відмовили. Доводи касаційної скарги зводилися до протиправності рішення про визначення переможців конкурсу осіб відмінних від позивача. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Статус учасника конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби категорії «А» набуває лише той кандидат, який був допущений до участі у такому конкурсі. Відповідно право на оскарження рішення

конкурсної комісії та дій Комісії, що пов'язані з проведенням конкурсу, виникає в учасника конкурсу, який приймав участь в таких етапах конкурсу як тестування та/або розв'язання ситуаційних завдань та/або співбесіда

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 05 серпня 2020 року у справі № 826/15957/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90804471>

1.1.6. Про відсутність підстав вважати посаду вакантною з дня прийняття судом рішення про поновлення працівника на цій посаді

Особа звернувся до суду з позовом до Державної екологічної інспекції України, Голови Державної екологічної інспекції України, треті особи Національне агентство України з питань державної служби, ОСОБА_2, ОСОБА_3, в якому просив суд визнати протиправним та скасувати наказ Державної екологічної інспекції України про оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад в частині оголошення конкурсу на посаду начальника Державної екологічної інспекції у Полтавській області; визнати протиправним та скасувати результат конкурсу. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що відповідно до постанови Харківського окружного адміністративного суду від 02 червня 2016 року позивач поновлений на посаді начальника Державної екологічної інспекції у Полтавській області - Головного державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища Полтавської області. Головою Державної екологічної інспекції України 22 липня 2016 року оголошено конкурс на заміщення вакантних посад державної служби категорій «Б» і «В» Державної екологічної інспекції України в тому числі і на посаду - головного державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища Полтавської власті. Суд першої інстанції позов задовольнив. Апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове, яким у задоволенні позову відмовив. Скаржник вказував, що з моменту прийняття рішення суду посада - начальник Державної екологічної інспекції у Полтавській області - Головний державний інспектор з охорони навколишнього природного середовища Полтавської області не може вважатися вакантною, тому оголошення і проведення конкурсу на посаду державної служби відносно якої є рішення суду про поновлення на цій посаді незаконно звільненого працівника не має правових підстав і свідчить про порушення прав позивача. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив, постанову суду апеляційної інстанції скасував, рішення суду першої інстанції залишено в силі.

З моменту прийняття судом рішення про поновлення працівника на роботі його посада не може вважатися вакантною, і у роботодавця не має правових підстав для оголошення конкурсу на заміщення такої посади. Роботодавець добровільно і негайно повинен виконати рішення суду про поновлення працівника на роботі шляхом видачі відповідного наказу відразу після оголошення рішення суду. Наказ Державної екологічної інспекції України від 22 липня 2016 року №284-о про оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад в частині, що стосується посади начальника Державної екологічної інспекції у Полтавській області - Головного державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища Полтавської області є протиправним

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 21 грудня 2019 року у справі № 820/4712/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86504749>

1.1.7. Про протиправність повідомлення кандидата на зайняття посади державної служби категорії «А» про недопуск до конкурсу без відповідного протокольного рішення Комісії з питань вищого корпусу державної служби

Особа звернулась до суду з позовом до начальника відділу забезпечення діяльності Комісії з питань вищого корпусу державної служби Національного агентства України з питань державної служби, Комісії з питань вищого корпусу державної служби, в якому просила визнати протиправними дії щодо недопуску його до участі у конкурсі на зайняття посади Голови Державної служби геології та надр та скасувати оформлене листом рішення про такий недопуск. Судами попередніх інстанцій позов задоволено. У касаційній скарзі третя особа скаржник зазначила, що обов'язок перевіряти документи кандидатів покладено не на начальника відділу забезпечення діяльності Комісії, а на спеціальний структурний підрозділ НАДС; спірний лист був оформлений від імені НАДС, а не особисто нею, як начальником відділу. Крім того, зазначила відповідач, не є зрозумілим чому суди за відсутності інформації в протоколі Комісії з питань вищого корпусу державної служби про те, що позивач не пройшов конкурсу, вирішили зробити відповідальним начальника відділу забезпечення діяльності Комісії з питань вищого корпусу державної служби НАДС, оскільки цей відділ, який очолює відповідач, є структурним підрозділом НАДС, а Комісія є самостійним суб'єктом. Відділ лише забезпечує діяльність роботи Комісії з питань вищого корпусу державної служби та не формує її порядок денний, а тим більше не складає її протоколи. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін.

Спеціальний структурний підрозділ НАДС наділений повноваженнями повідомляти кандидатам про результати перевірки, в тому числі попередньої, документів або про недопуск до етапу конкурсу - тестування, якщо досвід роботи та/або подані документи не відповідають установленим вимогам.

Водночас повідомлення кандидата про недопуск для участі саме в конкурсі, а не до тестування або про те, що він не пройшов конкурс за відсутності відповідного протокольного рішення Комісії є протиправним, оскільки не ґрунтується на нормах законодавства, що регулює спірні правовідносини.

Суд також зазначив, що саме на відділ забезпечення діяльності Комісії з питань вищого корпусу державної служби Національного агентства України з питань державної служби, очолюваний відповідачем, покладено обов'язок обробки і аналізу документів, поданих претендентами на посади державної служби категорії «А».

Водночас посадова особа як начальник відділу забезпечення діяльності Комісії з питань вищого корпусу державної служби Національного агентства України з питань державної служби, яка несе персональну відповідальність за виконання Відділом покладених на нього функцій та підписує документи з питань, що належать до компетенції Відділу, є належним відповідачем у спірних правовідносинах

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 20 лютого 2020 року у справі № 240/3971/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87713476>

1.1.8. Про неправомірність допуску кандидата до участі в конкурсі у разі несвоечасного надходження його документів до державного органу, в якому проводиться конкурс

Особа звернулась до суду з позовом до Комісії з питань вищого корпусу державної служби, треті особи: ОСОБА_4, Фонд державного майна України, в якому просила визнати протиправним і скасувати рішення Комісії в частині допуску до участі у конкурсі на зайняття вакантної посади керівника апарату Фонду державного майна України та визначення переможця конкурсу на зайняття вакантної посади керівника апарату Фонду державного майна України ОСОБА_4. Позовні вимоги обґрунтовано тим, що 15 травня 2018 року відповідач при проведенні конкурсу на зайняття вакантної посади керівника апарату Фонду державного майна України, в якому позивач брав участь, допустив істотні

порушення порядку проведення конкурсу, які вплинули на його результати, а саме: відповідачем всупереч вимогам законодавства та умовам конкурсу, було допущено до участі у конкурсі ОСОБА_4, яка і стала переможцем конкурсу. На думку позивача, порушення порядку проведення конкурсу полягає в тому, що документи вказаною особою подано не у спосіб, який встановлено законодавством, а також з порушенням строку, визначеного умовами конкурсу, що є підставою для не допуску до участі у конкурсі відповідного заявника. Рішенням суду першої інстанції позовні вимоги задоволено частково. Визнано протиправним і скасовано рішення Комісії в частині допуску до участі у конкурсі на зайняття вакантної посади керівника апарату Фонду державного майна України та визначення переможця конкурсу на зайняття вакантної посади керівника апарату Фонду державного майна України ОСОБА_4. Постановою суду апеляційної інстанції рішення суду першої інстанції скасовано і у задоволенні позову відмовлено. Верховний Суд задовольнив касаційні скарги позивача і Фонду державного майна України, скасував постанову суду апеляційної інстанції, залишивши в силі рішення суду першої інстанції.

Законодавцем визначено умови допуску документів до перевірки у порядку, передбаченому пунктом 22 Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246, а саме надання їх до встановленого умовами конкурсу строку подання (поштою або особисто), а також надходження до державного органу менше ніж за три робочі дні до дати проведення конкурсу. У разі недотримання таких умов - документи не розглядаються.

ОСОБА_4 подавала документи для участі у конкурсі не особисто, а надсилала поштою. Комісія отримала ці документи 11 травня 2018 року - у п'ятницю, конкурс на вакантну посаду керівника апарату Фонду державного майна України проводився 15 травня 2018 року. Тобто документи ОСОБА_4 для участі у конкурсі надійшли до Комісії не за три робочі дні до проведення конкурсу, що є підставою, відповідно до пункту 9 Порядку № 246, для залишення їх без розгляду.

Отже, Комісією було порушено процедуру прийняття документів ОСОБА_4 для участі у конкурсі - здійснено розгляд документів кандидата на підставі пункту 22 Порядку № 246, у той час як за приписами пункту 9 Порядку № 246 такі документи не розглядаються. Дане порушення спричинило протиправний допуск кандидата для участі у конкурсі на вакантну посаду. Також Верховний Суд не погодився із висновком суду апеляційної інстанції щодо врахування факту здійснення оплати ОСОБА_4 доставки документів до 14 год. 10 травня 2018 року, оскільки

пунктом 9 Порядку № 246 визначено, що документи повинні надійти, а не повинні бути надіслані за три робочі дні до проведення конкурсу

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 19 вересня 2019 року у справі № 820/4038/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84405872>

1.1.9. Про відсутність копії додатка до диплома про освіту в переліку документів учасника конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби як підставу для недопуску його до участі в конкурсі

Особа звернулась до суду з позовом до Державної фіскальної служби України, в якому просила визнати незаконними дії щодо недопуску позивача до участі у конкурсі на посаду заступника начальника ГУ ДФС у Харківській області, що організовує правову роботу Головного управління ДФС у Харківській області та її територіальних органів. Департаментом кадрової політики та роботи з персоналом ДФС, направлено позивачу електронною поштою повідомлення про не допуск його до участі у конкурсі у зв'язку з поданням ним неповного пакету документів, а саме не було надано додатків до диплому. Судами попередніх інстанцій у задоволенні позову відмовлено. У касаційній скарзі позивач зауважив, що суди не звернули увагу на те, що відповідач протиправно вимагав від позивача надання копій додатків до дипломів, оскільки дипломи позивача не є дипломами європейського зразка, а отже на дипломи позивача не розповсюджується дія Закону України від 01 липня 2014 року № 1556-VII «Про вищу освіту». Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

З аналізу норм Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» та Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року №246, вбачається, що до переліку документів, які подаються особою для участі у конкурсі, віднесено, серед іншого копію (копії) документа (документів) про освіту.

Відповідно до Рекомендацій щодо заповнення Додатка до диплома про вищу освіту Міністерства освіти і науки України від 28 квітня 2000 року №1/9-118 додаток до диплома про вищу освіту є документом про освіту, що видається власнику диплома з метою надання додаткової інформації про зміст і обсяг освіти, особливості навчання і форми підсумкового контролю та його академічні і професійні права тощо.

Додаток як невід'ємна складова документа про вищу освіту є дійсним лише з дипломом про вищу освіту, серія і номер яких співпадають.

Таким чином суди попередніх інстанцій проаналізувавши законодавство яке діяло на момент здобуття позивачем вищої освіти так само, як і законодавство, яке діяло станом на момент оголошення та проведення конкурсу на зайняття вакантної посади дійшли правильного висновку, що додаток до диплому є його невід'ємною частиною, а отже є документом про освіту

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 20 січня 2021 року у справі № 820/5707/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94264170>

1.1.10. Про строк оскарження рішення конкурсної комісії щодо недопущення особи до участі в конкурсі на зайняття посади державної служби

Особа звернулася до суду з позовом до Територіального управління Державної судової адміністрації в Тернопільській області, Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби в Чернівецькій, Івано-Франківській та Тернопільській областях про визнання протиправними дій, зобов'язання вчинити дії. Позивач наполягав на тому, що строки, визначені в статті 28 Закону України від 10 грудня 2015 року №889-VIII «Про державну службу», поширюються на випадки оскарження учасниками конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби результатів конкурсу. Також зазначив, що внаслідок оспорюваної відмови в допуску до участі в конкурсі не набув статусу учасника конкурсу і предмет його позову не стосувався результатів конкурсу на зайняття посади державної служби, в зв'язку з чим положення вказаної статті до спірних правовідносин застосуванню не підлягали. Суди попередніх інстанцій залишили позов без розгляду. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, оскаржувані судові рішення змінені у частині щодо мотивів залишення позовної заяви без розгляду. У решті рішення судів попередніх інстанцій залишені без змін.

Спир, що виник на етапі вирішення питання про допуск особи до конкурсу на зайняття посади державної служби, є спором, що виникає з відносин прийняття на публічну службу. Про рішення (дії) Конкурсної комісії Територіального управління Державної судової адміністрації Тернопільській області щодо недопущення позивача до участі в конкурсі на зайняття посади державної служби позивач довідався 19 квітня 2018 року, однак до суду звернувся лише 18 жовтня 2018 року. Таким чином строки звернення до суду з цим позовом позивач пропустив. Статтею 28 Закону України від 10 грудня 2015 року №889-VIII «Про державну службу» встановлений спеціальний порядок і строки оскарження учасником

конкурсу результатів конкурсу. Учасниками конкурсу є особи, які за наслідками перевірки поданих ними документів визнані такими, що відповідають установленим законам вимогам до осіб, які претендують на вступ на державну службу. Натомість результати конкурсу оформлюються рішенням конкурсної комісії, в якому, з урахуванням результатів складання тестування, розв'язання ситуаційних завдань та співбесіди, визначається переможець конкурсу. У спірних правовідносинах позивач не оскаржував результатів конкурсу й не набув статусу його учасника, адже не був до нього допущений

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 19 липня 2019 року у справі № 500/2175/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83142466>

1.2. Повноваження конкурсної комісії під час проведення конкурсу на посади державної служби

1.2.1. Про повноваження комісії під час оцінювання професійної компетентності кандидата при проведенні конкурсного відбору на посаду державної служби

Особа звернулася до суду з позовом до Комісії з питань вищого корпусу державної служби, Кабінету Міністрів України, третя особа на стороні відповідача - Національне агентство України з питань державної служби, в якому просила визнати протиправними дії Комісії в частині визнання її такою, що не пройшла конкурсний відбір та не була включена до загального рейтингу; скасувати пункти протоколу засідання Комісії № 8 від 21 листопада 2019 року в частині визначення результатів співбесіди, складення рейтингу кандидатів та визначення кандидатур на зайняття посади Голови Державного агентства України з питань кіно та зобов'язати повторно провести співбесіду з кандидаткою на посаду та повторно визначити загальний рейтинг кандидатів у конкурсі на вказану посаду. Суди попередніх інстанцій в задоволенні позову відмовили. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Конкурс на зайняття посади на державній службі – це оцінка професійного та освітньо-кваліфікаційного рівня кандидата через змагання для заміщення відповідної вакантної посади. Вказана оцінка здійснюється визначеним законодавством органом на підставі відповідних принципів. Комісія має повноваження на здійснення

оцінювання професійної компетентності кандидата під час проведення конкурсного відбору на посаду Голови Державного агентства України з питань кіно. Персональний склад Комісії приймається Кабінетом Міністрів України за пропозицією Нацдержслужби. Тобто, уряд формує відповідний орган, що буде здійснювати перевірку кандидата на дотримання кваліфікаційних вимог, вимог до його компетентності та вимоги до професійних знань.

На етапі співбесіди кожний член Комісії індивідуально після обговорення відповідності професійної компетентності кандидата за кожною окремою вимогою виставляє відповідні бали. Пунктом 52 Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246, визначений лише перелік балів, які можуть бути виставлені кандидату, а сам процес виставляння балів є дискреційним повноваженням члена Комісії. Під дискреційними повноваженнями слід розуміти повноваження, які адміністративний орган, приймаючи рішення, може здійснювати з певною свободою розсуду, тобто, коли такий орган може обирати з кількох юридично допустимих рішень те, яке він вважає найкращим за даних обставин. Дискреційне повноваження може полягати у виборі діяти, чи не діяти, а якщо діяти, то у виборі варіанту рішення чи дії серед варіантів, що прямо або опосередковано закріплені у законі. Важливою ознакою такого вибору є те, що він здійснюється без необхідності узгодження варіанту вибору із будь-ким

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 16 вересня 2022 року у справі № 640/2194/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106290384>

1.2.2. Про визначення переможця конкурсу на зайняття посад державної служби в разі, якщо кількість голосів членів конкурсної комісії розділено порівну

Позивач звернувся до суду з позовом до Міністерства юстиції України, третя особа: ОСОБА_2 про визнання протиправними дій щодо невизначення жодного кандидата на зайняття вакантних посад начальника та першого заступника начальника Південного міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації та скасування рішень щодо невизначення жодного кандидата на зайняття вакантних посад начальника та першого заступника начальника Південного міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації. Позивач в обґрунтування своїх позовних вимог зазначив, що Закон України від 10 грудня 2015 року №889-VIII «Про

державну службу» та Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року №246 не передбачають винесення рішення про невизнання жодного кандидата на зайняття вакантних посад, у зв'язку з відсутністю більшості голосів за одного із кандидатів. Судами попередніх інстанцій позов задоволено частково. Скаржник вказав, що поетапно виконав дії щодо оголошення, проведення та визначення результатів конкурсу, а оскільки обидва кандидати (ОСОБА_1 та ОСОБА_2) за результатами тестування, розв'язання ситуаційних завдань, співбесіди та загального голосування набрали однакову загальну кількість балів голова Комісії вирішив провести відкрите голосування членів комісії, у результаті якого кожен з кандидатів знову набрав однакову кількість балів. Пунктом 67 Порядку № 246 передбачено випадок, коли за результатами конкурсу не визначено кандидата на зайняття вакантної посади, що цілком узгоджується з метою конкурсного відбору на посади державної служби. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, оскаржувані судові рішення у частині задоволених позовних вимог скасував і направив справу в цій частині на новий розгляд до суду першої інстанції.

Визначити переможця конкурсу у ситуації, коли кількість голосів членів конкурсної комісії розділено порівну, неможливо. Конкурс пройшов усі необхідні етапи, а також відкрите голосування усіх членів конкурсної комісії для того, щоб визначити кандидата на вакантну посаду. Та обставина, що конкурсна комісія Міністерства не проводила повторної співбесіди, не доводить протиправності дій відповідача та неправомірність його рішення.

Повторна співбесіда, як і відкрите голосування, є додатковим способом визначити кандидата на вакантну посаду і її проведення можливе, якщо таке рішення ухвалить конкурсна комісія. У цьому зв'язку треба додати, що повторна співбесіда є альтернативним (одним з двох) способом визначити кандидата на вакантну посаду за однакової кількості балів у двох претендентів на цю посаду, а не обов'язковим (поряд з відкритим голосуванням) етапом конкурсу.

Конкурс на заміщення вакантних посад державної служби може завершитися тим, що кандидата на зайняття вакантної посади не буде визначено. Така ситуація/результат, відповідно до наведених положень статті 30 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу», є підставою для повторного конкурсу

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 24 квітня 2019 року у справі № 826/2198/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81431713>.

1.2.3. Про підставу проведення повторного конкурсу в разі скасування результатів конкурсу на вимогу центрального органу виконавчої влади

Дніпропетровська митниця ДФС звернулась до суду з позовом до Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби у Дніпропетровській та Запорізькій областях у якому просила визнати незаконною та скасувати винесену відповідачем вимогу про скасування результатів конкурсу на посаду заступника начальника відділу митного оформлення Дніпропетровської митниці ДФС. Позивач зауважив, що правовідносини, пов'язані з оголошенням конкурсу на зайняття вакантної посади у Дніпропетровській митниці ДФС, виникли до 30 серпня 2017 року, тобто до набрання чинності постановою КМ України від 18 серпня 2017 року № 648 «Про внесення змін до Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби», якою передбачено заборону проставлення підпису кандидатами на бланках ситуаційного завдання, а тому в цьому випадку застосуванню підлягають приписи постанови КМ України від 25 березня 2016 року № 246 у редакції, що діяла до 30 серпня 2017 року. На думку позивача, ним не допущено порушень, які вплинули на результати проведеного конкурсу. Відповідач у запереченні на позов стверджував про безпідставність заявлених Дніпропетровською митницею ДФС вимог з огляду на чинне правове регулювання спірних правовідносин і наголошував на тому, що, направляючи спірну вимогу, Управління НАДС діяла обґрунтовано й у межах своїх повноважень. Суди попередніх інстанцій у задоволенні позову відмовили. Скаржник зауважив на тому, що висунута відповідачем вимога не містить порушень законодавства, які могли вплинути на результат конкурсу, тому вказана вимога є безпідставною. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Підставою для проведення повторного конкурсу у разі скасування результатів конкурсу на вимогу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, є, з-поміж іншого, встановлення факту порушення умов конкурсу, яке не лише вплинуло на його результат, а й об'єктивно мало імовірність такого впливу.

Зі змісту пункту 43 Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року №246 висновується, що регламентована ним процедура спрямована на забезпечення анонімності бланків відповідей, яка створить передумови для об'єктивної оцінки результати кандидатів.

Допущені з боку конкурсної комісії порушення принципу анонімності (проставлення підписів на кожному аркуші бланків відповідей) створило передумови для ідентифікації кандидатів і, відповідно, для необ'єктивної оцінки відповідних робіт

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 21 листопада 2019 року у справі № 804/6325/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85804125>

1.2.4. Про обов'язок керівника державної служби прийняти рішення про призначення на посаду або відмову в призначенні на посаду державної служби переможця конкурсу на зайняття посад державної служби

Позивач звернувся до суду з позовом до Державного рибного господарства України, голови Державного агентства рибного господарства України, в якому просив визнати протиправною бездіяльність голови Державного агентства рибного господарства України щодо неприйняття рішення про призначення позивача на посаду начальника управління Державного агентства рибного господарства у Черкаській області та зобов'язати вчинити ці дії. Позивач зазначив, що відповідач безпідставно не вчиняє дії щодо призначення його на посаду начальника управління Державного агентства рибного господарства у Черкаській області, оскільки позивач визнаний переможцем за результатами конкурсу, має усі необхідні погодження та за результатами проведених спеціальних перевірок не встановлено обставин, які перешкоджають призначенню позивача на згадану посаду. Рішенням суду першої інстанції у задоволенні позову відмовлено. Апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове, яким позов задовольнив частково. Скаржник зауважив на тому, що апеляційний суд не взяв до уваги, що у зв'язку із відкликанням Міністерством аграрної політики та продовольства України погодження про призначення особи на посаду, у Державного агентства рибного господарства України були відсутні підстави для призначення позивача на посаду. Крім того, касатор зауважив, що заява позивача про його призначення на посаду не містила дати, тому також відсутні підстави для його призначення на посаду, оскільки відповідач, без відповідного волевиявлення позивача, не може самостійно призначати позивача на посаду будь-якою датою. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

За результатами конкурсу на посаду державної служби, відповідно до результатів спеціальної перевірки проведеної згідно з Законом України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII «Про запобігання корупції» та Законом України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення

влади», суб'єкт призначення повинен прийняти одне з рішень: про призначення на посаду державної служби або відмову у такому призначенні.

В порушення приписів частини четвертої статті 31 Закону України від 10 грудня 2015 року №889-VIII «Про державну службу» з моменту оголошення особи, переможцем конкурсу на посаду державного службовця та проведення відносно нього перевірки, Головою Державного агентства рибного господарства України, до компетенції якого віднесено прийняття відповідних рішень, не було прийнято жодного рішення. Таким чином, Верховний Суд погоджується з висновками суду апеляційної інстанції про визнання протиправною бездіяльності Державного агентства рибного господарства України та зобов'язання розглянути питання та прийняти рішення про призначення на посаду або відмову у призначенні на посаду державної служби

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 28 лютого 2019 року у справі № 823/598/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80198195>

1.2.5. Про вичерпання повноважень конкурсної комісії після оприлюднення інформації про переможця та обов'язок суб'єкта призначення ухвалити рішення про призначення

Позивач звернувся до суду з позовом до ВРП, у якій просив визнати протиправною бездіяльність щодо непризначення його на посаду Голови ДСА України та зобов'язати вчинити ці дії. На обґрунтування своїх вимог позивач зазначив, що 15 лютого 2019 року Комісія з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя визначила його переможцем конкурсу на зайняття посади державної служби категорії «А» в системі правосуддя - Голови ДСА України. Оголошення щодо цього рішення опубліковано 15 лютого 2019 року. Після цього Комісія вичерпала свої повноваження і жодних обставин, які б перешкождали його призначенню ВРП на зазначену посаду, немає. На переконання позивача, невжиття дій з метою призначення його на посаду Голови ДСА України, як і відсутність рішення щодо призначення його на цю посаду, є протиправною бездіяльністю відповідача. Рішенням Верховного Суду у складі колегії суддів КАС в задоволенні позову відмовлено. Свої висновки суд першої інстанції мотивував тим, що ухвалою суду у справі № 640/2298/19 зупинено дію рішення конкурсної комісії про визначення переможця конкурсу на посаду Голови ДСА України, яка підлягає обов'язковому виконанню і не скасована, у зв'язку з чим Вища рада правосуддя мала підстави відкласти розгляд питання про призначення і таке її рішення не можна трактувати як протиправну бездіяльність. Велика Палата Верховного Суду

частково задовольнила апеляційну скаргу, скасувала рішення суду першої інстанції та ухвалила нове рішення про часткове задоволення позову.

Оскарження результатів конкурсу в адміністративному судочинстві і заходи забезпечення позовів, які можуть бути вжиті в межах цього оскарження, не можуть перешкоджати і не перешкоджають прийняттю рішення про призначення по завершенню строку, передбаченого частиною третьою статті 31 Закону України від 10.12.2015 року № 889-VIII «Про державну службу». Після оприлюднення інформації про переможця конкурсу повноваження конкурсної комісії є вичерпаними, надалі здійснюється діяльність суб'єкта призначення (у цій справі - ВРП), яка полягає у прийнятті рішення про призначення. Перешкодити здійсненню цієї діяльності могли б заходи із забезпечення позову, які полягають у забороні суб'єкту призначення вчиняти відповідні дії. Однак закон (пункт 1 частини третьої статті 151 КАС України) не допускає забезпечення позову шляхом зупинення актів ВРП та встановлення для неї заборони або обов'язку вчиняти певні дії, і такі заходи не вживались. Отже, з метою безперебійного функціонування державного органу закон вимагає від ВРП прийняти рішення про призначення в межах встановленого в законі строку навіть в умовах оскарження результатів конкурсу, що триває

Детальніше з текстом рішення КАС ВС від 19 вересня 2019 року у справі № 9901/276/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84493503>

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 08 вересня 2022 року у справі № 9901/276/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106330152>

2. Оскарження результатів конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби

2.1. Про факт порушення умов конкурсу на посаду державного службовця як підставу для скасування його результатів

Особа звернувся до суду з позовом до Фонду державного майна України, за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача - Регіонального відділення Фонду державного майна України по Полтавській та Сумській областях, ОСОБА_2, у якому, просив визнати протиправним і скасувати рішення голови Фонду державного майна України про визначення переможцем конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби категорії «Б», проведеного відповідно до наказу Фонду з кадрових питань (особового складу) від 16 грудня 2019 року № 462-р «Про оголошення конкурсу» на зайняття вакантної посади начальника Регіонального відділення Фонду державного майна України по Полтавській та Сумській областях ОСОБА_2; скасувати наказ про призначення за результатами конкурсу ОСОБА_2 на посаду начальника Регіонального відділення Фонду державного майна України по Полтавській та Сумській областях з 17 лютого 2020 року. Позивач уважав, що конкурс був упереджений та не прозорий, позаяк переможець конкурсу ОСОБА_2 при подачі документів не надав підтвердження рівня вільного володіння державною мовою, у зв'язку із чим не повинен був бути допущеним до участі у конкурсі. Також зазначає, що за результатами другого етапу (співбесіди) ОСОБА_2 набрав непрохідний бал та не міг бути включеним до загального рейтингу. Судами попередніх інстанцій позов задоволено. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив, оскаржувані судові рішення скасував, у задоволенні позову відмовив.

Право на доступ до публічної служби не означає, що особі гарантується право на зайняття посади публічної служби. Сутність права на рівний доступ зводиться до того, що такий доступ має бути рівним та заснованим на особистих якостях та досягненнях. У спорах, пов'язаних із прийняттям на публічну службу, судам необхідно перевіряти чи було забезпечено особі рівний доступ, зокрема, у конкурсних процедурах на зайняття посад державної служби.

Підставою для скасування результатів конкурсу є встановлення факту порушень умов конкурсу, які могли вплинути на результати конкурсу. У спорах, пов'язаних із оскарженням учасниками конкурсів на зайняття посад публічної служби результатів конкурсу, судам необхідно не лише перевіряти чи було дотримано процедуру проведення конкурсу, а й досліджувати питання щодо того, чи є встановлені порушення

такими, що мали можливість вплинути на результат проведеного конкурсу. Межею, що розділяє істотне (фундаментальне) порушення та неістотне, є встановлення такої обставини: чи могло бути іншим рішення за умови дотримання передбаченої законом процедури

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 22 жовтня 2021 року у справі № 520/987/2020 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100529428>

2.2. Про суб'єкта оскарження рішення конкурсної комісії щодо переможця конкурсу кандидата на посаду державної служби

Особа звернувся до суду з позовом до Державного агентства лісових ресурсів України, в якому просив скасувати рішення Державного агентства лісових ресурсів України щодо переможця конкурсу кандидата на посаду начальника Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства. Позивач вказував, що надіслав на адресу конкурсної комісії пакет документів поштовим відправленням, з метою участі в конкурсі на зайняття вакантних посад державних службовців, зокрема, начальника Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства. Відповідач вказував, що позивача повідомлено листом про те, що документи, надіслані поштою або подані особисто в останній день приймання документів після закінчення робочого часу, не розглядаються, тому позивача не допущено до участі у конкурсі на зайняття вакантної посади начальника Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства. Суди попередніх інстанцій відмовили у задоволенні позову. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Умовами проведення конкурсу чітко встановлено строк - 15 днів для прийняття документів осіб, бажаючих прийняти участь у даному конкурсі. При цьому, даний строк визначає момент, коли такі документи мають фізично опинитися у Комісії для їх подальшого розгляду, а не бути відправлені кандидатами поштою, кур'єром тощо.

Правом на оскарження рішень конкурсної комісії наділена особа, яка подала необхідні документи на участь у такому конкурсі. Це означає, що такі документи мають бути прийняті відповідною комісією та перевірені на предмет їх повноти

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 18 листопада 2019 року у справі № 826/4954/17 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85711360>

2.3. Про неоскаржуваність у порядку адміністративного судочинства рішень, дій або бездіяльності Конкурсної комісії з проведення конкурсу на зайняття посади керівника служби дисциплінарних інспекторів, його заступника та дисциплінарного інспектора

Позивач звернувся до суду з позовом до Вищої ради правосуддя, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача Конкурсна комісія з проведення конкурсу на зайняття посади керівника служби дисциплінарних інспекторів, його заступника та дисциплінарного інспектора, у якому просив визнати неправомірною бездіяльність ВРП під час проведення конкурсу на зайняття посади керівника служби дисциплінарних інспекторів, його заступника та дисциплінарного інспектора, скасувати конкурс та зобов'язати відповідача оголосити новий конкурс, проведення якого повністю покласти на ВРП. На обґрунтування позову зазначав, що ВРП незаконно самоусунулася від виконання своїх конституційних обов'язків, незаконно делегувала свої повноваження з проведення Конкурсу незрозумілому допоміжному органу, який називає себе Конкурсною комісією та переважно складається з осіб, які не є держслужбовцями, не є працівниками Секретаріату ВРП, не є громадянами України, підібрані за непрозорою процедурою, відносяться до громадського сектору, не проходили спеціальну перевірку і не надавали зобов'язань щодо нерозголошення інформації (у тому числі таємної чи такої, що складає державну таємницю), яка їм стала / стане відома у процесі проведення конкурсу. Рішенням Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду в задоволенні позову відмовлено. Суд першої інстанції дійшов висновку, що Конкурсна комісія є суб'єктом владних повноважень у розумінні Кодексу адміністративного судочинства України, наділена адміністративною процесуальною правосуб'єктністю відповідно до вимог статті 43 цього Кодексу, а тому її рішення може бути оскаржене в порядку, встановленому цим Кодексом. Разом з тим з огляду на положення частини четвертої статті 22 КАС України Верховному Суду як суду першої інстанції такий спір не підсудний. Велика Палата Верховного Суду частково задовольнила апеляційну скаргу та змінила мотивувальну частину рішення суду першої інстанції.

До повноважень Конкурсної комісії не віднесено ухвалення остаточного рішення про призначення або про відмову в призначенні переможців конкурсу на вакантні посади заступника керівника служби дисциплінарних інспекторів та дисциплінарних інспекторів. Проведення співбесіди з переможцями Конкурсу та ухвалення за її результатами рішення про призначення або про відмову в призначенні переможців Конкурсу належить до виключної компетенції ВРП.

Конкурсна комісія лише сприяє суб'єкту призначення у встановленні відповідності кандидатів на зазначені посади критерію доброчесності і встановленим для судді етичним стандартам та не уповноважена призначати їх на посаду, а відтак вона не є суб'єктом владних повноважень, який може бути відповідачем в адміністративній справі. Отже, позов до Конкурсної комісії з приводу оскарження її рішень, дій або бездіяльності не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства.

Детальніше з текстом рішення КАС ВС від 09 грудня 2024 року у справі № 990/205/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123658730>

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 03 квітня 2025 року у справі № 990/205/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127077657>

2.4. Про можливість учасника конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби оскаржити рішення конкурсної комісії одночасно в адміністративному (позасудовому) та судовому порядку

Державне агентство лісових ресурсів України звернулось суду з позовом до Національного агентства України з питань державної служби в якому просило визнати протиправною та скасувати вимогу відповідача про скасування результатів конкурсу на зайняття посади начальника Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства. Судами попередніх інстанцій позов задоволено. Ухвалюючи рішення у цій справі суди зазначили, що учасником конкурсу на зайняття вакантної посади начальника Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства фактично обраний судовий спосіб захисту порушеного права шляхом оскарження рішення конкурсу, що мало виключити обрання другого способу - звернення до Національного агентства України з питань державної служби, оскільки така ситуація може призвести до конфлікту органів у разі прийняття двох протилежних за змістом рішень. У касаційній скарзі відповідач зазначив, що подання скарги до органу, посадової особи вищого рівня не перешкоджає оскарженню цих рішень, дій чи бездіяльності до суду. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив, рішення судів попередніх інстанцій скасував, та ухвалив нове рішення – про відмову у задоволенні позову.

Факт подання скарги до органу, посадової особи вищого рівня не позбавляє права особи на оскарження цих рішень, дій чи бездіяльності до суду.

Отже, звернення учасника конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби категорій "Б" і "В" до Нацдержслужби про оскарження рішення конкурсної комісії, не позбавляє його права на оскарження цього ж рішення безпосередньо до суду

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 19 березня 2020 року у справі № 826/6108/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88305287>

3. Призначення на посаду державної служби за результатами конкурсу

3.1. Про повідомлення особи про результати проведеного конкурсу для надання їй можливості подати заяву на проведення спеціальної перевірки

Особа звернувся до суду з позовом до Державного агентства рибного господарства України, голови Державного агентства рибного господарства України, в якому просила зобов'язати голову Державного агентства рибного господарства України прийняти рішення за результатами проведеного конкурсу щодо призначення позивача на посаду начальника Управління державного агентства рибного господарства у Львівській області. Позивач вважав, що на керівника державного органу покладено обов'язок протягом місяця призначити на посаду переможця конкурсу та обов'язок з організації проведення спеціальної перевірки. Оскільки ж призначення не відбулося, а спеціальна перевірка не проведена - очевидно є бездіяльність відповідача. Суд першої інстанції в задоволенні позову відмовив. Апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове, яким позов задовольнив. Скаржник зазначив, що рішення про призначення (обрання) або відмову у призначенні (обранні) на посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, приймається після проведення спеціальної перевірки, а у разі ненадання особою згоди на проведення спеціальної перевірки, питання щодо призначення її на посаду не розглядається. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, оскаржувані рішення судів змінено.

Законодавчі строки подання заяви на проведення спеціальної перевірки слід відраховувати від належного повідомлення позивача про результати проведеного конкурсу, оскільки позивач претендував на вакантну посаду в створюваному територіальному органі та пройшов конкурс, однак відповідачем не було офіційно повідомлено про це позивача, що унеможливило подання ним вказаної заяви.

Законодавцем не наведено жодних підстав (альтернатив) для відмови в призначенні на посаду особи, щодо якої було прийнято рішення

конкурсної комісії про рекомендацію для призначення такої особи на вказану посаду, окрім встановлення за результатами спеціальної перевірки обставин, які є підставою для відмови у призначенні (обранні) на посаду)

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 03 червня 2020 року у справі № 813/3002/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89598700>

3.2. Про обов'язковість умови погодження профільним міністром призначення переможця конкурсу на посаду керівника територіального органу відповідного центрального органу виконавчої влади

Особа звернувся до суду з позовом до Міністра фінансів України та Державної митної служби України, у якому просив визнати протиправною бездіяльність Міністра фінансів України щодо непогодження призначення на вакантну посаду начальника Координаційно-моніторингової митниці позивача, як переможця конкурсу та визнати протиправною бездіяльність Державної митної служби України щодо непризначення позивача на вакантну посаду начальника Координаційно-моніторингової митниці, як переможця конкурсу. Судами попередніх інстанцій позов задоволено частково. Суди вказали, що Міністром фінансів України допущено бездіяльність, яка полягає у нездійсненні розгляду отриманих від Державної митної служби України документів щодо погодження призначення позивача на посаду в межах строків, які б дозволяли Державній митній службі України прийняти рішення про призначення позивача на посаду в порядку, визначеному Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу». Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Призначення на посаду керівника центрального органу виконавчої влади є можливим за сукупності таких умов, як: визнання особи переможцем конкурсу; проходження ним спеціальної перевірки у випадку та порядку, передбачених законодавством у сфері запобігання корупції; отримання погодження відповідного профільного міністра та голови відповідної місцевої державної адміністрації; проходження кандидатом співбесіди із суб'єктом призначення; підписання з кандидатом контракту про проходження державної служби (у разі укладення).

Тому, погодження з відповідним міністром є встановленою Законом обов'язковою умовою, а не міжвідомчим погодженням. Відтак, бездіяльність Міністерства фінансів України щодо погодження особи

на посаду не може вважатися такою, що не породжує правових наслідків для неї, оскільки відсутність вказаного погодження не надає можливість суб'єкту призначення діяти в рамках Закону України від 17 березня 2011 року № 3166-VI «Про центральні органи виконавчої влади» з дотриманням строків, визначених Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу».

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 14 липня 2022 року у справі № 640/23171/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105247826>

3.3. Про межі повноважень суб'єкта призначення за результатами конкурсу на посаду державної служби

Особа звернулася до суду з позовом до Кабінету Міністрів України, у якому просив: визнати нечинним рішення Кабінету Міністрів України в частині не підтримання призначення позивача Головою Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження та відхилення проекту розпорядження Кабінету Міністрів «Про призначення Особи Головою Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження» нечинним; визнати протиправною бездіяльність Кабінету Міністрів України в частині не прийняття розпорядження про призначення Особи Головою Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження; зобов'язати Кабінету Міністрів України призначити особу позивача на посаду Голови Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження. Рішенням суду першої інстанції позов задоволено частково. Суд апеляційної інстанції змінив зміст резолютивної частини рішення суду першої інстанції, а в решті залишив його без змін. Підставою касаційного оскарження рішення суду відповідач визначив відсутність правового висновку Верховного Суду щодо можливості прийняття Кабінетом Міністрів України не тільки рішень у формі розпоряджень та постанов, а й протокольних рішень з окремих кадрових питань, які не стосуються призначення або звільнення з посади, а стосуються виключно розгляду питання прийняття або відхилення пропозицій щодо призначення кандидата на посаду керівника центрального органу виконавчої влади. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Саме Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» врегульоване питання вступу (призначення) на державну службу, в тому числі й на посаду керівника центрального органу виконавчої влади, а Порядком проведення конкурсу на зайняття посад державної

служби, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України 25 березня 2016 року №246 врегульовано процедуру проведення конкурсу.

Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» має вищу юридичну силу, ніж Порядок розгляду питань, пов'язаних з підготовкою і внесенням подань щодо осіб, призначення на посаду та звільнення з посади яких здійснюється Верховною Радою України, Президентом України або Кабінетом Міністрів України чи погоджується з Кабінетом Міністрів України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2012 року №298.

Таким чином, визнання позивача переможцем конкурсу, отримання позитивного висновку за результатами спеціальної перевірки, відсутність заяви позивача про відмову у призначенні на посаду, вказує на чіткі рамки повноважень, в яких мав би діяти суб'єкт призначення, з урахуванням частини другої статті 19 Конституції України.

У цьому випадку невмотивована відмова відповідача у призначенні позивача на посаду нівелює значення та зміст конкурсного відбору державних службовців, ставить під сумнів прозорість, демократизацію та ефективність кадрової політики Уряду

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 13 грудня 2022 року у справі № 160/3094/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107845554>

3.4. Про умови призначення на вакантну посаду другого за результатами конкурсу кандидата

Особа звернулась до суду з позовом до Одеської обласної державної адміністрації, Голови Одеської обласної державної адміністрації про визнання протиправною бездіяльності, зобов'язання видати розпорядчий документ про призначення на посаду, зобов'язання укласти трудовий договір, відшкодування моральної шкоди, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу. Позивач вказує на те, що з моменту завершення спеціальної перевірки та отримання Одеською обласною державною адміністрацією погодження Міністерства охорони здоров'я України щодо призначення минуло більш ніж 2 місяці, тому, на думку позивача, відсутність відповідних розпорядчих актів про призначення на посаду директора Департаменту охорони здоров'я Одеської обласної державної адміністрації є протиправною бездіяльністю з боку посадових осіб суб'єкта призначення. Суди попередніх інстанцій у задоволенні позову відмовили. Скаржник вважав, що отримавши позитивні висновки за результатами проходження перевірок

та погодження, у відповідачів були всі необхідні та визначені законом документи для призначення позивача на посаду, проте дії щодо його призначення протиправно не вчинялись, та не надавалось жодних змістовних пояснень щодо причин такої бездіяльності. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Призначення на посаду державної служби відбувається шляхом видання визначеним законом суб'єктом призначення акту про призначення на посаду, який відповідно до статті 33 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» приймається у вигляді указу, постанови, наказу (розпорядження), рішення, залежно від категорії посади, відповідно до законодавства.

Враховуючи правила статті 29 цього Закону, за якою другий за результатами конкурсу кандидат на зайняття вакантної посади державної служби має право на призначення на таку посаду протягом одного року з дня проведення конкурсу, Верховний Суд наголошує, що конструкція означеної правової норми дає підстави для висновку про те, що таке право другий за результатами конкурсу кандидат має лише у випадку, якщо протягом одного року з дня проведення конкурсу відповідний суб'єкт призначення прийняв акт про його призначення на посаду. Чинне законодавство визначає строк у статті 29 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» як присічний - не передбачає випадків та підстав для його продовження, а також винятків із цього правила

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 03 грудня 2020 року у справі № 420/194/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93268209>

4. Інше

4.1. Про попереднє призначення за результатами конкурсу як умову реалізації права на поворотне прийняття на державну службу

Позивачка звернулася до суду з позовом до Шепетівського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Хмельницької області, у якому просила визнати протиправними дії щодо фактичної відмови у прийнятті її на публічну службу в порядку поворотного прийняття на посаду головного спеціаліста; зобов'язати відповідача з дня набрання законної сили рішенням суду в цій справі укласти трудовий договір і прийняти її на відповідну посаду; стягнути на користь позивачки середній заробіток за час вимушеного прогулу. Упродовж шести місяців із дня її звільнення у зв'язку зі скороченням штату в органі, де вона проходила службу, з'явилася вакантна посада, що відповідала її кваліфікації, а відмова відповідача прийняти її на вказану посаду порушує її право на поворотне прийняття на державну службу. Суд першої інстанції позов задовольнив частково. Апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції в частині відмови у задоволенні позовних вимог та ухвалив в цій частині нове рішення, яким задовольнив такі вимоги. Скаржник зазначив, що Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» не визначено коло посад, які мають бути запропоновані раніше звільненому державному службовцю, у зв'язку з чим відмова від прийняття на одну посаду з одночасною пропозицією рівнозначних посад не може вважатися порушенням вимог статті 87 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» щодо обов'язку поворотного прийняття на службу. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, оскаржувані судові рішення скасовано, справу направлено до суду першої інстанції на новий розгляд.

Суб'єкт призначення зобов'язаний прийняти на державну службу особу, звільнену з неї на підставі пункту 1 частини першої статті 87 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу», за умови, що впродовж шести місяців після звільнення в державному органі з'явилася вакантна посада, яку звільнена особа може обійняти відповідно до своєї кваліфікації, і така особа звернулася до суб'єкта призначення з відповідною заявою.

Ураховуючи, що загальним правилом зайняття посад державної служби відбувається лише на підставі конкурсу, право на поворотне прийняття на державну службу може бути реалізованим за умови, що особу було

звільнено з посади в цьому ж органі, на яку її було призначено за результатами конкурсу.

Водночас, суб'єкт призначення незобов'язаний повідомляти раніше скороченого державного службовця про виникнення вакансій за посадами, що відповідають його кваліфікації, адже з моменту звільнення державного службовця з підстав, визначених пункту 1 частини першої статті 87 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу», відносини публічної служби, опосередковані взаємними правами й обов'язками, припиняються.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 21 серпня 2019 року у справі № 822/3770/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83800009>

Огляд судової практики Верховного Суду у справах щодо державної служби (прийняття на державну службу). Рішення, внесені в ЄДРСР, з лютого 2019 року до квітня 2025 року / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2025. – 33 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 [@supremecourt_ua](https://www.instagram.com/supremecourt_ua)

 t.me/supremecourtua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua